

2. Η ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ : ΟΙ ΕΡΙΔΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

α. Ορισμός, πρωτεργάτες και παράγοντες

1. **Εικονομαχία** ονομάζεται η διαμάχη για τη λατρεία των εικόνων που συγκλόνισε το Βυζάντιο από τις αρχές του 8^{ου} έως τα μέσα του 9^{ου} αιώνα. Το ερώτημα που τίθεται είναι αν η λατρεία των εικόνων είναι σύμφωνη ή όχι με τις παραδόσεις της Ορθοδοξίας.

2. Πρωτεργάτες της εικονομαχικής κίνησης ήταν ο **Λέων Γ΄ (714-741)** και ο **Κωνσταντίνος Ε΄ (741-775)**. Επηρεάστηκαν από τις **ανεικονικές αντιλήψεις** των Ιουδαίων και των Ισλαμιστών και γι' αυτό απέρριπταν τη λατρεία των εικόνων ως πράξη ειδωλολατρική.

3. Στην απαγόρευση των εικόνων οδήγησαν λόγοι:

- **στρατιωτικοί (ανάγκη αντιμετώπισης των Αράβων)** : Οι ανεικονικές αντιλήψεις ήταν πολύ διαδεδομένες στους αγρότες της γειτονικής με το Ισλάμ Μ. Ασίας, που σήκωναν το βάρος της άμυνας κατά των Αράβων και οι Ίσαυροι ευνοούσαν αυτούς τους πληθυσμούς.
- **εσωτερικοί** (περιορισμός δύναμης των μοναχών)
- **ιδεολογικοί – θρησκευτικοί** (δεισιδαμονίες-υπερβολές γύρω από τη λατρεία των εικόνων)
- η άποψη ότι οι επιτυχίες των εχθρών του Βυζαντίου προέρχονταν από τη **δίκαιη οργή του Θεού, επειδή λατρεύονταν οι εικόνες**

β) Φάσεις της εικονομαχίας

Α΄ φάση: 726-787

- **Απομάκρυνση της εικόνας του Χριστού από τη Χαλκή Πύλη της Πόλης**, πράξη που προκάλεσε τις διαμαρτυρίες του λαού της πρωτεύουσας
- **Αυτοκρατορικό διάταγμα** απαγορεύει τη λατρεία των εικόνων (730)
- Τιμωρούνται οι εικονόφιλοι με **εξορίες, φυλακίσεις, δημεύσεις περιουσιών**
- **Καταστροφή μονών-προπυργίων εικονολατρίας και διώξεις μοναχών** (επί Κωνσταντίνου Ε΄)
- Ο **Ιωάννης Δαμασκηνός**, ο μεγαλύτερος θεολόγος της εποχής του, υπερασπίστηκε θεωρητικά τους εικονολάτρες
- Η πρώτη φάση της εικονομαχίας **τερματίστηκε με την Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο (787)**. Η Σύνοδος συγκλήθηκε από την αυτοκράτειρα **Ειρήνη την Αθηναία** και αποκατέστησε πανηγυρικά τις εικόνες, διευκρινίζοντας ότι στις εικόνες απονέμεται μόνο **τιμητική προσκύνηση**

Β΄ φάση: 815-843:

- Μικρότερη σε διάρκεια και ένταση
- Εγκαινιάστηκε από τον **Λέοντα Ε΄ Αρμένιο**, ο οποίος απέδωσε τις ήττες των Βυζαντινών στα πεδία των μαχών στην εικονολατρία
- Τελιώνει με την οριστική και πανηγυρική **αποκατάσταση και αναστήλωση των εικόνων (Σύνοδος του 843)**.
- Η φάση αυτή τερματίστηκε από την **αυγούστα Θεοδώρα**, μητέρα του ανήλικου **Μιχαήλ Γ΄**